

S kojencem v nosítku

z Dukly do Nízkých Tater

léto 2020

S kojencem v nosítku z Dukly do Nízkých Tater: patnáctidenní putování a táboření ve stanu, po dálkové trase Cesta hrdinů SNP, z Dukly přes Bardějov, Košice, Volovské vrchy do Nízkých Tater, od 31. července do 15. srpna 2020

Janča, Bára a Pavouk

Foto na první straně obálky: u sedla Volovec ve Volovských vrších

Foto na poslední straně obálky: Ostrý vrch nad Svidníkem

Zapsal Pavouk a Janča, doplnila a opravila Janča

Nafotili a vytvořili Janča a Pavouk Ledvinovi

www.ledvinovi.cz

Došli jsme do kavárny v malé vesničce na východním Slovensku. Usadili jsme se uvnitř na veliké příjemné pohovce, jako kdyby nás někdo pozval domů do obýváku. Báře se po pohovce dobře lezlo. Přemýšlel jsem, co jí dám do ruky na zabavení. Na stolech jsem viděl jen polité pivní tácky.

— „Nemáte nějaký čistý pivní tácek: pro dceru na hraní?“

— „To ho bude jíst?! Dejte jí raději kornout!“

To by mě nenapadlo. Bára dostala od servírky zmrzlinový kornout, ač něco podobného v ruce držela poprvé, tak ho celý ukázkově odshora dolů snědla, jako by ho konzumovala pravidelně.

Cesta na východ

Proč se vydat na východní Slovensko? Je tam jistě krásně, většinu míst neznáme a některá místa lákají: Čergov, Zborov, Dukla, Bardejov... Uvidíme, jak dlouho nás to na horách bude bavit a jak se tam bude líbit Báře. Zkusíme vyrazit z Dukelského průsmyku a jít co nejdále po dálkové pěší trase *Cesta hrdinů SNP*, která v něm začíná.

Na břichu byl měl v nosítku nést desetiměsíční dceru a k tomu na zádech batoh, druhý batoh ponese Janča. Kromě svých věcí máme sbaleny příkrmy a vybavení pro miminko, mimo jiné zásobu dvaceti plen, které chceme průběžně prát a sušit.

Svidník, hlavní náměstí

V Dukelském průsmyku

Večerním vlakem jsme z Brna přešli do Pardubic, kde jsme si v nádražním bistro krátili čekání na noční vlak na Slovensko. Ve tři čtvrtě na jedenáct jsme odjeli směr Košice. Měli jsme pro nás dva a jednoho kojence koupené celé spací kupé, tvořené třemi lůžky, nic jiného se už nedalo krátce před odjezdem sehnat. Ač mělo jít o luxusní kupé, tak v něm nebylo ani umývadlo, naopak na chodbě hodně profukovalo skrz dveře. V zimě tam musí být nepříjemný mráz, teď bylo naopak vedro. Za cenu, kterou jsme museli zaplatit, jsme nedostali moc velkou kvalitu. Tím, že jsme nasedli už v Pardubicích, a ne až v Olomouci či v Hranicích, jsme si příjemně prodloužili dobu spánku. Bára měla premiérové spaní v lůžkovém vlaku, spánek jí naštěstí nečinil problém.

Pátek 31. 7. 2020: Brno–Pardubice – směr Kysak /vlak/

Před šestou ranní jsme celkem vyspíkaní vystoupili v Kysaku, odkud nám navazoval osobáček do Prešova. Jen už jsme neměli čas koupit si lístek Slovenských drah, tak jsme každý k jízdence zaplatili přírůžku 1,5 €. V Prešově jsme si dali před snídani procházku do centra devadesáti tisícového města, třetího nejlidnatějšího na Slovensku. Líbilo se nám hlavní náměstí ve tvaru širší ulice, a nic moc více. Na lavičce jsme posnídali podivnou směs sladkých a slaných miniaturních buchtíček, kterou jsme dostali ve vlaku (muselo se do nich kousnout, aby se poznalo, které měly sladkou a které slanou náplň). V „retro“ kavárně u nádraží, prvním ráno otevřeném podniku v okolí, jsme si dali ranní horký nápoj, Bára se prolezla po okolí, že leze po asfaltu a po benzínce ji vůbec nevadilo.

Koleje na Dukelský průsmyk nevedou, bylo třeba pokračovat autobusem. Z okna jsme koukal na hezkou krajinu východního Slovenska, projeli jsme pod pěkným Kapušanským hradem na kopci. Pozorovali jsme překvapivě spousty čápů: na komínech, i na loukách. Na jedné louce jsem jich napočítal deset. Za hodinu a půl jsme dojeli do pohraničního okresního města Svidník. Město má centrum i s pěší zónou, hlavní náměstí vytváří banky a kostel. Svidník působí zcela ahistoricky, nejstarší části jsou z druhé poloviny dvacátého století. Za druhé světové války byl prakticky celý srovnán se zemí a vystavěn znova. Centrum bylo trochu více odrbané, než by mohlo být.

Došli jsme se podívat na kraj města ke skanzenu ukrajinské kultury se spoustou dřevěných domků a o půl druhé jsme odjeli z velmi zašlého autobusového nádraží, hodícího se spíše někam na „daleký východ“, jediným víkendovým busem do Dukelského průsmyku (dle jízdního řádu Vyšný Komárnik, št.hr.) na polskou hranici. S námi cestovali ještě další dva turisté a pár místních. Jedna paní se s námi hned dala do řeči, vypadalo to, že jsme v kraji srdečných lidí. Kdo by chtěl dojet přímo na Duklu, tak by musel ještě 15 km na sever do vnitrozemí Polska, kde dnes leží toto městečko, podle kterého se průsmyk jmenuje.

U Rusnáků

Na podzim roku 1944 probíhaly v Dukelském průsmyku a v širokém okolí lité boje s deseti tisíci mrtvými. Mají tady obrovský památník, vojenský hřbitov a v okolí je na různých místech vystavena stará vojenská technika. Průsmykem dnes prochází hlavní silnice do Polska, právě do města Dukla. Pro pěší turisty tu začíná nejdelší slovenská turistická trasa, zvaná Cesta hrdinů SNP (Slovenského národního povstání), zkráceně „Hrdinů“. Kdo ji chce projít celou, musí ujít 750 km přes slovenské hory až na bratislavský Devín. Jinou možností je pokračovat odtud na východ po slovensko-polské hranici 100 km na Kremenec v Bukovských horách, na nejvýchodnější bod Slovenska.

Byly dvě odpoledne. Rozhlédli jsme se v průsmyku (500 m n. m.; nejde o pravý průsmyk, ale o ploché sedlo), prohlédli památník Karpatsko-dukelské operace, na symbolický skok přešli s Bárou naloženou v nosítku hranice do Polska a vyrazili jsme na naše letní pěší putování. Cíl jsme neměli, jen jsme věděli, že chceme jít stále po cestě „Hrdinů“, tedy stále po červené turistické značce. Po chvíli jsme pro Báru udělali první zastávku, slunce pražilo, našťástí ho občas zakryl příjemný mráček. Od silnice jsme odbočili a pokračovali pěkným bukovým lesem v mírně zvlněné krajině, přes „zapadlé“ rusínské vesničky s dvojjazyčnými nápisy a místními „Rusnáky“, vesničky tak malé, že nemají ani krčmu, ani obchod.

Od obce Vyšná Pisaná vedla naše cesta po silnici, hned za vsí na kraji lesa byl nově značený, vydatný pramen. Asi hodinu jsme šli tzv. Údolím smrti, místy, kde probíhala na podzim 1944 (v rámci Karpatsko-dukelské operace) velká tanková bitva s tisíci mrtvými. U cesty, poblíž informačních panelů o bitvě, byl pramen vody a altán, kde už odpočívala dvojice Pražáků, se kterými jsme se potkávali již od Dukly a kteří byli ona dvojice turistů v autobuse ze Svidníku. Měli v plánu tu zůstat na noc, my jsme mířili až do lesa mezi další vesnice Kapišovou a Nižnou Jedľovou. Už byla noc, když jsme zastanovali, další dny budeme končit určitě výrazně dříve. Bára alespoň hned usnula. Z Dukly jsme dnes šli jen pozvolnou krajinou, spíše z kopce (!), žádný velký výstup ani sestup. Proti nám prošel asi jen jeden „Hrdina“, naším směrem jen ti dva „Pražáci“.

Sobota 1. 8.: Kysak–Prešov–Svidník – Dukelský průsmyk /vlak, bus/; Dukelský průsmyk – Údolí smrti – nad Nižnou Jedľovou

Ráno jsme dospávali včerejší pozdní stanování, když jsme balili, prošli nedaleko naši „Pražáci“. Od rána bylo vedro. V Nižné Jedľové měli skvělý nový pramen vody (vyprali jsme pleny). V lese před Svidníkem (Hrabníky) stály minimálně tři velké parádní altány, kde by se dalo případně tábořit. Do Svidníku jsme sešli kolem památníku a vojenského hřbitova, opět z Dukelské operace. Janča vyprala pleny v řece Ondavě, pitnou vodu jsme si nabrali u hodné paní v domku na kraji města, které jsme si podruhé neprohlíželi. Následoval prudký výstup na Ondavskou vrchovinu. Ve stoupání pod Ostrým vrchem i na vrcholu stáli velké altány, opět vhodné místo pro případný nocleh. Z louky pod vrcholem (cca 580 m) byly krásné daleké výhledy do kraje, první na našem putování.

Obědovou zastávku jsme si udělali na krásném místě u volně přístupné chatky a velkého altánu na vrcholu Čierné hory, na loučce v lese, bez vody a výhledů. Do nedávna tu stála dřevěná rozhledna, zůstaly z ní však jen betonové patky a velká cedule: „Vstup na vlastní zodpovědnost! Max. počet osob na rozhľadni: 9“. Když jsme po hodině a půl nasazovali Báru a batohy, abychom se vydali dále,

Nad vsí Andrejová

akorát dorazili Pražáci. Prudčeji jsme sestoupili po hliněné cestě, za deště tu hrozí jistě riziko uklouznutí. V lese jsme našli altán pod Makovicou, pramen tu byl taky, ale skoro netekl. Sešli jsme otevřenou krajinou (na louce opět čápi) do vesnice Kurimka, že vodu získáme raději tam.

Jana slyšela píšťalku a fandění: kde je fotbal, bude i krčma. Hospodu v Kurimce sice neměli, ale přišli jsme zrovna uprostřed sportovního odpoledne, na kterém točili pivo a limo. Usadili jsme se v krásném stínu s travičkou pod stromy pro Báru na lezení. Po chvíli, když jsme vypili první kolo nápojů, za námi přišel pan starosta Kurimky, přivítal nás a dal nám poukázky zdarma na další nápoje a pozval nás na pohoštění: domácí polévku, sýry a sladké buchty. Místní lidé, většinou Rusnáci, se tvářili mile. Pro zájemce obec nabízí ubytování pro turisty v některém z prázdných domů. Odpoledne spustila i místní kapela v obsazení saxofon, akordeon a bicí. Janča vyprala pleny, dobrali jsme si vodu, pozdravili se s „Pražáky“, kteří sem také dorazili. Na sportovním odpoledni byla spousta dětí, kteří si s Bárou chtěli hrát. Dostala oplatky za „účast“ (motala se v trávě kolem) v přetahování lanem, hned jsme jí je snědli.

V šest hodin jsme pokračovali do protějších kopců: nejprve na louky a pak do lesa. Na nocleh jsme zastavili až v půl osmé za sedlem Kohútov (520 m). Ve tři čtvrtě na devět byla tma jako v pytlí, fakt musíme končit dříve!

Neděle: nad Nižnou Jedľovou – Svidník–Kurimka–Kohútov

Ráno, když jsme snídali, opět kolem nás prošli „Pražáci“, spali prý jen kus nad Kurimkou (po třech pivech dále nedošli). Šli jsme po hřebenu bukovým lesem, ve vyjetých kolejkách na cestě stála voda, která se špatně obcházela. Na rozcestí byl údaj „Lipníky 1 hodina“. Několikrát se šlo dolů a nahoru a i s klukami z Prahy, se kterými jsme se opět sešli, jsme hledali cestu. Les byl stále pěkný.

Konečně jsme sestoupili na „Lipníky“, na silnici nad vsí Andrejová, byla to velmi únavná „hodina“. První pramen po chvíli chůze byl vyschlý, ten s altánem nejbližší obci byl skoro vyschlý, vydatný byl ten prostřední, pod silnicí. Prali jsme, myli se, Bára se trochu „proběhla“. Značka odbočovala do protisměru hned na kraji vsi. Přehlédli jsme brod potoka a úspěšně tak přešli odbočku, Pražáci si zašli ještě o něco více. Přešli jsme přes velkou louku a hned na to jsme se prodírali křovinami: fuj šípky a pichlavé stromy, zase jsme hledali cestu, opět i spolu s „Pražáky“. Jana ověšená ze všech stran pleťmi se co chvíli na trnech zachytila. S Bárou na břicho jsem lezl po čtyřech roštím a hledal další postup. Stačilo přitom pokračovat od vsi do cípu louky stále po široké cestě a na začátku lesa se napojit na turistickou značku, jak se po chvíli ukázalo.

Už bez lezení po čtyřech jsme lesem mířili do sedla s odbočkou na hrad a sestupovali po starých loukách, nyní zcela zarostlých keři a malými stromky. Na oběd (13 h) jsme došli do velké vesnice Zborov. Na kraji obce jsme prošli romskou osadou, od ní bylo centrum jen kousek. Oběd jsme si nakoupili ve zdejší samošce, já jsem spořádal 1,5 kg slovenského melounu, mňam. Škoda, že lavičky v trávě, kde by se dalo pěkně sedět, kdosi odmontoval. Dvacet minut jsme štrádovali zcela zbytečně po kraji hlavní silnici (dalo se jít paralelně mezi domy krajem obce, ale značka nás vedla po silnici) a pak po šotolinové cestě podél potoka, vzhůru směr kopec Stebnická Magura.

Chvíli jsme si povídali při chůzi s Pražáky, než jsme jim ve stoupání utekli. Voda byla jen v potoce, pramen tu nebyl. Za dvě hodiny jsme v závěrečných serpentínách došli na vrchol Stebnické Magury, na kótu 900 m. Dostali jsme se do centra pohoří Busov, nám doposud zcela neznámého, které se táhne až do Bardejovských kúpeľí.

Večeře na vrcholu kopce Žobrák

Cesta za oplatkami

Pro Báru jsme udělali hodinovou pauzičku (mezitím došli Pražáci) a pohodlně hustým lesem sestupovali směr Bardejovské kúpele; cestou byly dvě suché studánky. (Voda prý byla na lokalitě Tri studničky, tam jsme jí už nehledali.) Stále lesem jsme po sedmé hodině došli do Bardejovských kúpelí, akorát spadlo pár kapek deště. V centru lázní byl vydatný a chutný minerální pramen, dobrali jsme si i pitnou vodu (v okýnku s oplatky) a šli tábořit kus za kúpele. Za celý den jsme potkali dva dálkaře v protisměru a dva naším směrem.

Pondělí: Kohútov–Zborov– Bardejovské kúpele

Poprvé nás nad ránem vzbudil malý deštík a podruhé zvuk startujícího traktoru, který parkoval ne daleko. Rychle jsme se sbalili a přesunuli se nasnídat zpátky ke kúpelím, do altánu u jezírka. V lázních jsme si dali jsme si teplé lázeňské oplatky, u prodejního okýnka bohužel měli jen vanilkové, příště musíme jít na jiné příchutě jinam.

Šli jsme mírně vzhůru pohodlnou cestou, jenž údajně již od 15. století spojuje Bardejovské kúpele s Bardejovem. Sváča u sámošky v Bardejove: Bára se krásně prolezla po trávě i po zámkové dlažbě. Historické centrum (zapsané v UNESCO) by bylo pěkné, kdyby všude kolem ve výhledu nebyly paneláky. Ty byly i na kraji města, kam jsme pokračovali. Vyšlo slunce, bylo vedro, stoupali jsme, většinou po silnici, do Mihal'ova. Ve vesnici na kopci nebyl ani obchod, ani krčma. Zastávku na oběd jsme si udělali ve stínu smuteční síně, s výhledem na Čergov. Sestoupili jsme po louce a po hodině chůze po silnici došli do Hervantova. Ve spodní části obce byla super „Karčma u Josého“ s milou obsluhou, obchodem i bufetem vedle. U hospody bylo skvělé posezení s travnatým okolím, krásné místo pro Bářino lezení. Já byl z vesnice nadšen, po čtyřech dnech jsem si konečně umyl nohy!

Hervantovský dřevěný kostel z roku 1500 je nejstarším dřevěným kostelem na Slovensku a je po právu zapsán na seznam UNESCO. Nikde v okolí jsme ale neviděli žádnou informační tabuli, snad jsme ji jen přehlédli. Na konci obce jsme u místních ještě raději dobrali pitnou vodu do další velké láhve.

– „Zimnu?“, optala se mladá paní. – „Ano,“ souhlasil jsem a podotkl, že slovo známe z polštiny. Paní a přihlížeji soused hrdě odvětili, že jsou Goralé a mluví goralským nářečím.

Dostali jsme do pohoří Čergov. Další hodinu a čtvrt jsme stoupali na vrchol hory Žobrák (920 m). Někdo by výstup nazval prudký, nám přišel velmi pohodlný. Za stejnojmenným sedlem byly dva altány, horská dřevěná kaplička, stará rozhledna a nová rozhledna, která měla v prvním patře útulnu s dřevěnými palandami, vhodnou na spaní pro 7 až 9 osob, ve které jsme se v šest hodin utábořili. Bylo dobře, že se nám dnes podařilo dojít až sem, na noc předpovídali déšť. Z rozhledny by byl hezký výhled na východní Slovensko, bylo ale zataženo.

– „Blíží se deštík či přímo bouřka?“

Podél cesty vzhůru rostly maliny, i přímo vedle rozhledny, konečně jsem si je dopřál a nasbíral jsem je i do ranní snídaně. S Bárou v nosítku se sbíraly velmi špatně. Dnes jsme potkali jen jednoho poutníka, tady s námi nocovali dva Žiliňáci na svatební cestě a další čtyři turisté, kteří se ubytovali ještě o patro výše, už v otevřeném prostoru. „Naše“ Pražáky jsme potkali dopoledne v Bardejově, prý si dávali odpočinkový den a zůstali ve městě.

Úterý: Bardejovské kúpele – Bardejov–Žobrák

Čergov, mlžný les

Ráno na louce pod Lysou stráží

Na Čergově

Po nočním dešti byla ráno totální mlha. Vločková kaše s čerstvými malinami byla moc dobrá. Několik plen jsme vyprali v kovové kádi pod okapem rozhledny. Byla to dobrá metoda, akorát už pleny nebylo kde přemáchat. Měli jsme je tam dát už v noci, když začalo pršet a kdy kád' průběžně přetékala. Vyrazili jsme až v deset hodin, to už jen mrholilo a padala voda ze stromů, Bára byla schovaná pod deštníkem, který od Dukly zatím sloužil jen jako slunečník. Procházeli jsme mlžným mokřým lesem, shora padala jen trocha vody, naopak z mokré trávy do bot jsme jí dostali hodně. Cesta vedla krásným bukovým lesem centrálního Čergova. Rostli tu i smrky, pokryté lišejníky. Chvíli jsme museli po lesácké široké cestě s vysokou vrstvou bláta, naštěstí jsem s Bárou neuklouzl. Pavučiny pokryté kapkami vody v temném lese vypadaly kouzelně. Před Chochuľkou měl být pramen, my ho však nenašli. Zdolali jsme Chochuľku (1020 m) a dostali se na hlavní hřeben pohoří. Za čtvrt hodiny jsme došli na vrch Čergov (1050 m), nejvyšší bod našeho putování v tomto pohoří. Vodu už jsme skoro neměli, potřebovali jsme i vybrat pleny. Měla tu být útulna Drina s pramenem. Útulnu jsme dlouho hledali, nejprve jsme se vydali špatným směrem na jih a nevěřili mapě v mobilu. Našli jsme jí západně od vrcholu v hustém lese, byla malinká, hodně nakloněná, nejvýše pro čtyři osoby, pro Báru to uvnitř vůbec nebylo vhodné na lezení. Venku bylo v mlze všechno mokré a blátivé, tam také být nemohla. Blízký pramen byl vyschlý, druhý pramen byl jen maličký a na praní by nestačil.

Po obědě jsme po chvíli došli k zavřené chatě Čergov, otevřená bývá jen přes víkendy. Byl však tu parádní obrovský venkovní krytý přístřešek i s patrovými postelemi (!) pro případné nocležníky. Tady jsme si měli udělat přestávku na oběd! V okolí stálo několik dalších chatek, ale nikde nikdo. Mrholení konečně ustalo.

Odpoledne jsme sestoupili na louky, už pod úroveň mraků. Klesli jsme do osady Hradisko, ves nám trochu připomínala vesnice v Banátu, třeba Bígr. V centru byla funkční pumpa, musela se do ní nejprve nalít láhev vody, aby se pumpa „nastartovala“. Vyprali jsme zásoby plen a trochu se omyli. Bára byla nadšená ze stříkající vody. Zastavil se u nás pan starosta, že kdybychom potřebovali, tak dole v obci, kam osada patří, nabízejí ubytování. Taky povídal, že pumpu už zadal k opravě. Za další necelou hodinu chůze, celou dobu bohužel jen po silnici, jsme došli do Terně, ke které osada Hradisko patřila. Bylo větrno a stále zataženo.

V centru obce byla jediná hospoda-kavárna (vedle byl obchod, lékárna i kulturní dům). Servírka byla velmi milá; pivo, limo, kafe, prodávali i kopečkovou zmrzku.

Usadili jsme se uvnitř na veliké a příjemné pohovce, jako kdyby nás někdo pozval domů do obýváku: útulná pohodička. Báře se po pohovce dobře lezlo. Přemýšlel jsem, co jí dám do ruky na zabavení. Na stolech jsem viděl jen polité pivní tácky.

– „Prosím Vás, nemáte nějaký čistý pivní tácek: pro dceru na hraní?“

– „To ho bude jíst?! Dejte jí raději kornout!“

To by mě nenapadlo. Bára dostala od servírky zmrzlinový kornout, ač něco podobného držela v ruce poprvé, tak ho celý ukázkově, odshora dolů snědla, jako by ho konzumovala pravidelně. A my jsme poznali další „zábavu“ vhodnou pro mimina. Na předpověď počasí jsme využili kavárenský internet, dobyli si telefon, nabrali vodu, vyprali pleny a přebalili dceru: cestovatelská klasika.

Šli jsme dále ještě tři čtvrtě hodiny, cesta vedla podél potoka a třikrát po vetché lávce přes něj, brodit jsme nemuseli, obcházelí jsme ohradníky s kravami na louce. Došli jsme do „sedla“ pod pramenem, okolí bylo vlhké a na táboření nevábne, takže jsme pokračovali dalších deset minut a utábořili jsme se na louce (kus mimo značku) na jižní straně vyhaslé sopky Lysá Stráž. Všude kolem byla samá tráva, nikde žádné bláto, natož vajgly, či střepy, ideální místo pro Báru a pro nás na táboření. A jako bonus tu byl pěkný výhled do kraje. Dnes jsme nepotkali žádné turisty v protisměru ani naším směrem.

Středa: Žobrák–Čergov–Terňa– nad sedlem Stráže

Asfaltové peklo

Od brzkého ráno bylo cítit teplo, v sedm hodin už bylo vedro. Snídali jsme dnes zcela nalahko, bosí na krásné louce s příjemnou ranní rosou. V devět hodin, když byla Bára obsloužena, jsem jí usadil do nosítka a všichni jsme vyrazili. Za tři čtvrtě hodiny jsme lesem došli na kraj vsi Kanaš, kde Janča v bahnitém potůčku vyprala nadílku plen z Bářiných ranních „průjmiků“. Bylo už vedro k zalknutí a měli jsme před sebou deset kilometrů chůze po silnici a na přímém slunci. Začalo „asfaltové peklo“. Šli jsme na to!

Za hodinu jsme došli do Velkého Šariše pod stejnojmenným hradem, prošli kolem známého pivovaru, patřícímu Plzeňskému prazdroji. Nasvačili jsme se jídlem ze samošky, neměli však žádné čerstvé sladké pečivo. V místním infocentru jsme marně sháněli turistické mapy dalších oblastí, kam jsme chtěli pokračovat, a u pána v rodinném domku jsme si dobrali vodu, věnoval nám čtyři okurky.

– „Nechcete někam svést“, ptala se mladá řidička, co u nás zastavila.

– „Ne, my dojdeme!“

Na sluneční výhni, v rámci pokračování „asfaltového pekla“, jsme se dostali do Malého Šariše. V jednu hodinu jsme došli na konec obce, na oběd že zkusíme dojít do lokality Cemjata, kde měl být pramen i altán. Opustili jsme silnici a po louce došli na kraj testovací střelnice. Spící Báru nevzbudili rány vystřelované těsně vedle nás. Minuli jsme skládku odpadů, a zase šli kus po silnici. Fuj!, jako by dnes nestačily kamióny mezi Velkým a Malým Šarišem.

Na Cemjatě sice slibovaný minerální pramen byl, ale uvnitř velkého oploceného areálu ústavu pro seniory, dalo se k němu dojít, ale už se nesmělo si u něj, ani na krásných odpočívkách opodál, poseďet. Mimo areál nebylo žádné posezení ve stínu (!), obědvali jsme proto skoro v pangejtu. Restaurace tu prý na lokalitě není, tak jsme si poobědové kafe, nanuk a pivo dali v krčmě u silnice. Polední pauza: 14.00 až 15.45. Konečně jsme šli zase pořádným lesem, kde byl stín a chládek, odpoledne už taky nebylo takové vedro. Velmi pohodlně jsme došli do vsi Janov a opět (!) po silnici maširovali do Radenic. Odpolední přestávku jsme si udělali na kopci u kostela, trefili jsme se přesně do doby mše, od začátku do konce. Ve vsi byl i obchod. Stará asfaltka přes kopeček nás dovedla do Ľubovce, kde už jsme dnes chtěli končit.

Přímo v zatáčce na turistické trase byla krčma (i úřad a obchod), málem jsme ji přehlédli, bohužel nebyla nijak označena. Dali jsme si vineu, a dali se do řeči s dvěma sympatickými turisty, „Hrdiny“,

Praní v potoce Sopotnica

co šli z Devína na Duklu. Dobrali jsme vodu na večer i na ráno, lehce se umyli, vyprali si prádlo a hlavně pleny. Super! V tomto byly hospody záchranou, když nebyla jiná voda. Pokračovali jsme ještě půl hodiny do kopce za vesnici (hned za obcí byla sice rovinka na stanování, ale byla vlhká a létalo tu hodně hovědí). Tábořili jsme skoro až na hřebínku, na kraji krásné louky s dalekým výhledem na červánky. Dnes byl horký, slunečný den, hodně jsme šli po asfaltu, začali jsme a skončili na louce. Celý den jsme byli v nadmořských výškách pod 500 metrů, už jsme se těšili zase do opravdových hor, do Slovenského rudohoří. Nikdo nás nepředěšel, v protisměru jen dva „Hrdinové“.

Čtvrtek: Nad sedlem Stráže – Velký Šariš – nad Ľubobcem

Koupání v Hornádu

V noci bylo zase vedro, když jsme vstávali byla velká rosa, všude mokro a náš stan v hlubokém stínu. Snídali jsme v trávě. Po dvou ranních kilometrech jsme přišli k mostku přes potok Sopotnica, Janča v potoce vyprala dvě ranní „nadílky“, když Báru zase postihl průjem. Po staré asfaltce podél potoka jsme pohodlně scházeli k řece Hornád, vedro bylo už i ve stínu. Když jsme si u místního pána dobírali pitnou vodu, poradil nám, kam se jít vykoupat. V místě, kde se potok vléval do řeky, hned vedle turistické cesty, bylo parádní místo na koupání, i s písčítým vstupem do vody. Hornád byla naše první koupačka na horách! I Bára se smočila v relativně teplé řece. Cáchat se přišla i rodinka z Košic, věnovala nám skvělou cuketovou buchtu. Bára opět vzbudila zájem a obdiv.

Řeka Hornád

Jánošíkova bašta a údolí Hornádu

Prošli jsme kolem známého velkého dětského tábora a lesem pokračovali do Kysaku, cesta chvíli vedla podél řeky, chvíli kopřivami. Před obcí byla spousta chatek a také další koupací místa v řece. V Kysaku jsme museli udělat větší oblouk, až na most přes Hornád, a u samošky jsme se zastavili na delší pauzu na oběd. Bára si skvěle zalezla po travičce ve stínu a konečně jí uschly všechny pleny.

Dostali jsme se do Slovenského rudohoří, do jeho severovýchodní části zvaná Čierna hora, doposud jsme o tomto pohoří. Nejvyšší bod má lehce přes 1000 metrů. Na konci vesnice na betonové poezdávce kolem celého plotu rodinného domu byla obrovská mapa celé cesty SNP, namalovala si jí nedávno dcera majitele jako připomenutí, kudy minulý měsíc šla. V lese tekl potůček vhodný na praní, prošli jsme postupně kolem několika studánek. Prudčeji jsme vystoupali na Janoškovu baštu (520 m), na přístupnou skálu s parádním výhledem do údolí Hornádu, na hlavní železniční trať do Košic, i na vzdálenější Slánské vrchy.

Hustým bukovým lesem, bez smrků a borovic s odpolední přestávkou v sedle Prielohy, jsme přes sedlo Repy (krytý přístřešek vhodný na spaní, bez vody) došli na Kráľovu studňu, ležící kousek od hlavní turistické trasy. Byla tu malá loučka, na ní menší přístřešky, posezení a vydatný pramen. Dle místního cyklisty je pramen velmi dobrý. Na loučce rostlo pět mohutných lip, které v roce 1896 vysadil Maďarský turistický spolek u pramene u příležitosti tisícího výročí příchodu Maďarů do Uher. Bylo šest večer, na nás jsme tu byli brzy. Poprvé jsme tábořili u vody. Hurá, mohli jsme si umýt zpcená těla, ačkoliv dnes už jsme se koupali. Pro Báru místo moc dobré nebylo, jelikož tu bylo spíše bláto, listí, i nějaký střep a žádná pěkná travička. Ale zase měla všechny pleny hned čerstvě vyprané. Od rána jsme potkali jen asi dva turisty natěžko s bágly, kolem nás opět nikdo „natěžko“ neprošel.

Pátek: nad Lubobcem – Kysak – Kráľova studňa

O půl sedmé nás vzbudil budík, v lese bylo takové teplo a sucho, že stan byl z obou stran vyschlý. I pleny pověšené pod přístřeškem na vzduchu přes noc krásně uschly. Už v sedm ráno přijel ke studánce první ranní cyklista. Zlikvidovali jsme Bářin bobek a o půl deváté vyrazili. Hodinu jsme pochodovali bukovým lesem k turistické chatě nad Kavečanami, ležící na kraji lesa na louce. Dnes byla sobota, Košice byly kousek, od rána jsme proto v lese potkávali skupiny výletnic a výletníků. O půl desáté byla chata ještě zavřena, otevírala až v deset, ale tištěné mapy, které jsme sháněli, stejně neprodávali. Sestoupili jsme na kraj Kavečan a Jana „zaběhla“ asi 500 metrů dolů na náves nakoupit potraviny na naše další putování přes Volovské vrchy, kde po cestě neměly být žádné obchody. Po louce, lesem a „lesem“ chatek jsme před polednem došli do okrajové části Košic zvané Čermel'.

Ráno jsme se dohodli, že první půlku našeho putování po cestě „Hrdinů“ oslavíme obědem v hospodě. Vybrali jsme si restauraci „U Vlka“, kvalitou jídla, obsluhou a prostředím šlo spíše o lepší bufet. I ve stínu pod stříškou bylo příšerné vedro. Vyprali jsme pleny, dle hesla „pereme všude, kde se dá“. I zde na Čermeli jsme marně sháněli mapy na další hory. Místo ničím nepřipomínalo důležité turistické letovisko, žádné turistické stánky, obchůdky, jen parkoviště. Ani u známé dětské železničky mapy neprodávali. Nu co, půjdeme dále dle ukazatelů a případně dle mapy v mobilu, ke kterému jsme však neměli žádný záložní zdroj ani solární nabíječku.

Nocleh na Lajošce

Na hoře Osadník

V pustých Volovských vrších

Cesta Hrdinů SNP vede z Dukly do Košic přibližně na jih a zde se ostře stáčí a až do Bílých Karpat vede přibližně na západ. Zde jsme také opustili malou Čiernou horu a „vešli“ do Volovských vrchů, nejvýhodnější a také největší části Slovenského rudohoří. Už před pár dny jsme si řekli, že se nám na horách líbí, s Bárou vše zvládáme a ona vypadá spokojeně, tak budeme pokračovat dále. Měli jsme ještě týden času, uvidíme kam dojdeme, nejlépe až před Nízké Tatry.

Pokračovali jsme hustým lesem po pohodlné cestě, potkávali jsme většinou cyklisty, málo pěších výletníků nalahko a nikoho „natěžko“. Prošli jsme přes turistické letovisko Bankov (bufet s pitnou vodou, mapy opět ne). Stále pohodlně lesem jsme ve vrcholném odpoledni došli na další výletní místo Jahodná. Byl tu vlek, asi různé zimní atrakce a otevřená chata, u které venku pod slunečníky seděla spousta cyklistů. Pro Báru tu byla travička ve stoprocentní kvalitě, zvládla krásně lézt do prudkého kopce (dopoledne lezla hezky po schodech).

Chata vypadala zvenku útulně, obsluhou ani nabídkou však nebyla moc dobrá: Horká čokoláda došla, zmrzlinu ještě nezačali prodávat (byla půlka srpna!), internet nenabízeli. Pivo mělo jako tady na východě Slovenska od prvního dne, univerzální chuť, sice žádný patok, ale ničím mě neoslovilo. Vyprali jsme, dobrali hodně vody, abychom mohli navečer dojít k chatě Lajoška, kde by voda neměla být. Za hodinu a čtvrt, před sedmou hodinou večerní, jsme se velmi pohodlně, většinou hustým lesem, dostali k větší rozestavěné chatě (900 m). Prý ji letos na jaře začali kompletně rekonstruovat, nechali jen kamenné základy a do zimy jí zase měli znovu otevřít. Teď byla dokončená hrubá stavba se střechou a nikde nikdo.

Pod chatou byla louka a na ní volejbalové hřiště (!) s krásným pažitem, kde jsme se utábořili. Byla to nádherná prostora pro Bářino lezení. Šel jsem se podívat do lesa a hned po pár metrech objevil pramen, vytékal asi ze staré vodárny. Hurá, můžeme prát večer i ráno. Hned jsme se mohli opláchnout a vyprat pleny. Vůbec nevadilo, že jsme vodu vynesli zbytečně. Už podruhé jsme nocovali u vody, luxus.

Janča už včera prohlásila, že by Bára potřebovala na její průjem k jídlu mrkev. V minulých dnech jsme však nikde nesehnali žádný hotový příkrm s touto zeleninou. Bylo možné koupit celou mrkev a nastrohat ji, abychom ji nemuseli tak dlouho vařit. Struhadlo jsme neměli a tak nás napadlo malé zlepšení pro úspornou horskou verzi: syrovou mrkev jsme nožem naškrabali do ešusu a chvíličku povařili v troše vody a nechali ve spacáku dojít.

My jsme si dopřáli větší porci nudlí se sýrem, super pokrm, kterým jsme zakončili dnešní velmi horký den. Skoro nikde dnes nebyl výhled do kraje, odsud taky nebyl. Jen před Košicemi jsme koukali na Slánské vrchy, byly ale v silném poledním oparu. V protisměru jsme potkali jen jednoho „Hrdinu“ a nikdo nás nepředěšel. Do tmy kolem projelo několik kolistů, vraceli se zpět ke Košicím.

Sobota: Kráľova studňa –Košice–Lajoška

Od rána bylo teplo, na hřišti příjemný stín. O půl deváté jsem usadil Báru do nosítka a pokračovali jsme stále po cestě Hrdinů. Začali jsme v lese pozvolným výstupem a po tři čtvrtě hodině došli k prameni s vodou. Bukové lesy se střídaly i se smrkovými, ty byly hodně suché, „všude spousta „holorubů“, vývratů, a taky borůvek. Sešli jsme do Idčianského sedla (950 m, po těžbě zcela holé) a dále

stoupali ve vedru nejprve mírně a po chvíli po sjezdovce i trochu více. Udělali jsme si zacházku na plochou Kojšovskou holi (1245 m) s meteorologickou a radiovou stanicí na vrcholu.

Došli jsme na náš od Dukly první holnatý (česky bezlesý) vrchol, výhledy byly bohužel omezeny oparem. Po třech hodinách s Bárou v nosítku (náš časový rekord, měla plenu poněkud více mokrou) jsme sešli k chatě Erika (v cca 1100 m), šlo spíš o horský hotel, u kterého jsem si dali obídek z vlastních zásob. Bára byla od rána tři hodiny v nosítku, což byl její náš časový rekord, jen měla plenu poněkud více mokrou. Od rána kolem jezdili cyklisté, tady byli i pěšáci. Odpočinuli jsme si, vyprali pleny a sušili je slunci, Bára si naopak zapracovala: lezla kolem (spíše po asfaltu a betonu) a byla opět mírným centrem pozornosti. Drahé pivo mě opět chutí nijak nezaujalo, předražený nanuk jsme si měli raději odpustit. „Wifi“ nám prozradila, jaké mělo být počasí další dny: opět pěkně. Vodu jsme si nedobrali, měla by být na Trech studních.

Široká cesta se změnila na pěšinku, výhledy přes holoseče s vývraty, které jsme obcházeli nebo přeležali, významně ubylo turistů. Divoké prase, které se dle zvuku přibližovalo, nebylo nebezpečné, jelikož ho umě napodoboval jeden Slovák z nedaleké obce. Vyfotil si nás pro svůj web Klubu slovenských turistov Richnava a my na oplátku jeho. Došli jsme k prameni Tri studně a nabrali si všechny lahve, další voda by dnes už neměla být. Opodál po cestě byla Trohanka, loučka s velkým přístřeškem na spaní, krytým ohništěm, posezením, krásné neofiko tábořiště. Pauza. S těžkými bágly – obtěžkáni vodou, jsme táhli dále. Následoval prudký výstup na vrch Kloptaň, všude byla spousta zra-

Bára trénuje výstupy

lých borůvek, pěšinka vedla po kamenech, kolem vývratů, sem už cyklisté nejezdí.

Na vrcholu stála malá dřevěná rozhledna s vetším žebříkem na vyhlídkovou plošinu a s polootevřeným přístřeškem, ne moc vhodným jako útulna. Z rozhledny se v oparu dali „cítit“ Vysoké Tatry i Kráľova hoľa. Místo na stan tu ani moc nebylo, řekli jsme si, že půjdeme raději dále: do nejbližšího sedla Jedľovec to měla být jen hodina chůze. Bohužel šlo o jednu z nejhorších hodin, co jsme zatím absolvovali, bylo dusno, museli jsme vyjít ještě na sousední kopec, batohy byly těžké a k tomu večerní únava. Do sedla Jedľovec jsme došli těsně před sedmou. Hned jsem se vydal na průzkum, zda nenajdu nějaký potok, ale na nic jsem nenarazil.

– „Konečně jsme Vás došla. Ahoj Báro. Já jsem Ilona, moc jsem o Vás slyšela!“

Ilona, která právě přišla, vyšla ve stejný den jako my, začala však až na nejvýchodnějším bodu Slovenska, na Kremenci, došla na Duklu, pokračovala po „Hrdinech“ a měla v plánu dojít až na bratislavský Devín. Nocovala vedle nás jen pod širákem. Dnes v protisměru prošla jedna dvojice „Hrdinů“ od Devína a naším směrem asi nikdo.

Neděle: Lajoška – Kojšovská hoľa – sedlo Jedľovec

V 6.30 jsme se vzbudili v sedle Jedľovec, uprostřed liduprázdných a rozlehlých Volovských vrchů. Vstali jsme tiše, abychom Báru nezbudili, rychle uvařili a pojídali horskou kaši. Ač jsme byli v lese, tak ranní slunce krásně nasvěcovalo náš stan. Bára se nakonec taky rychle probudila, dnes ji možná vzbudila její „nadílka“ v plně, nebo prostě to, že zůstala ve stanu sama. Snídani dostala i ona, jako každý den jsme střídavě balili věci a hlídali jí.

Ilona, která nás došla včera večer, byla už dávno pryč, odešla ještě před východem slunce.

Jelikož v sedle voda nebyla, praní plen muselo počkat. Jako každý den jsem nahodil Báru do nosítka a pokračovali jsme, lesem po hřebenovce. Za necelou hodinu jsme došli k prameni, kde Janča přeprala všechny počůrané a pokakané pleny, které jsme nesli od včerejšího odpoledne.

Za dvě a půl hodiny jsme došli na kraj Štosu, malých léčebných lázní. Žádný minerální pramen tu nebyl, tak jsme si alespoň dopřáli lázeňské oplatky. Zatímco jsme odpočívali, Bára trochu „pracovala“ a „povídala si“. Lezla po trávě hned vedle pódia, kde se právě cvičil dopolední pilates. Snad nikomu nevadila trocha jejího halekání. Dostala svou dopolední svačinku a čistou plenu.

Pohodlně jsme pokračovali převážně lesem, Bára mezitím v nosítku usnula. Před Skorušinou u lovecké chatky pod cestou byl vydatný pramen. Bylo tu pěkné kryté posezení a travička, škoda, že jsme obědvali dříve jen tak na lesní cestě. Doplňli jsme vodu, vyprali pleny a Bára měla čas zase chvíli „pracovat“.

Daleké výhledy z prostředku lesa

U vrcholu Osadník se zelený les změnil na les šedý a cesta přešla do pěšinky. Devadesát procent smrku bylo uschlých a popadaných, všude kolem byly „holoruby“, z prostředku lesa bylo najednou vidět do dáli. Svačili jsme na slunci v borůvčí na louce, Bára lezla po zemi a chutnala borůvky. Z něčeho nic se rozpršelo, rychle jsme dali Báře čistou plenu, oblékli ji a pokračovali za mírného deště. Deštník, který sloužil většinu času jako slunečník, konečně plnil svůj účel. Za čtvrt hodiny zase přšet přestalo.

Následoval výstup na odlesněný vrchol Pipitka, turistická značka skoro nebylo, ale dařilo se nám mezi spoustou pěšinek sledovat tu nejvyššiplanější. Pod vrcholem jsme se stočili k myslivecké chatce (1150 m). Vyvěral u ní slíbený pramen, pitná voda nám už skoro došla. Hurá! Chatka byla sice právě obydlená, ale nájemce nám dovolil postavit si stan na travičce nedaleko chaty. Skvělé, nemuseli jsme po dnešních dvaceti čtyřech kilometrech pokračovat dále.

Po dešti byl od chaty krásný výhled na okolní hory, doposud nejlepší na celé cestě. Přitom ještě před pár lety stála chata uprostřed hustého lesa. Koukali jsme na Slánské vrchy, do Maďarska, na Volovské vrchy. Místní chatař nabídl Báře nocleh pod střechou, nebo alespoň sušení věcí či teplou koupel ve velkém hrnci. S díky jsme odmítli. U chaty si již vařila trojice českých geologů, které jsme potkali už odpoledne. Říkali, že se jen navečeří a půjdou dále.

V prameni jsme vyprali použité pleny a umyli se. Bylo příjemné, že dnes nepůjdeme spát zpocení. Nasbíral jsem borůvky do ranní snídaně, všude jich byla spousta. Báru zaujala prudká cestička vzhůru, umě lezla nahoru a pod kontrolou i dolů. Geologové už nasazovali batohy, že půjdou dále, ale přišla dvojice holek z Bratislavy, hned změnili plány a zůstali tu, dnes tak u chaty stály tři stany. Před devátou hodinou byla tma, kdy už nakožená Bára usnula a za chvíli i my. Ještě by nás měl čekat celý týden putování po cestě SNP, chtěli bychom dojít až do Nízkých Tater. Za celý den jsme v protisměru nikoho nepotkali a kolem nás prošlo pouze pět turistů a ráno Ilona.

Pondělí: sedlo Jedľovec – Štos-kúpele – Pipitka

Ráno jsme vstali pod šedou oblohou, posilnili se borůvkovou kaší ve společnosti české trojice geologů a slovenské dvojice dívek, jež tu také spaly. Bylo zataženo, čekalo nás mokré balení po rose a včerejším deštěm. Ranní výhledy na východ však byly famózní! Vrátili jsme se sto metrů vzhůru na značenou cestu, která následně traverzovala vrchol Pipitky (1225 m). Potkali jsme ranní rodinku sběračů borůvek. Široká lesní cesta nás pozvolným terénem vedla sice po holosečích, nový les už ale rašil. Ještě jsme měli všude daleké výhledy, hlavně na Slovenský kras. Potkávali jsme postupně zaparkovaná auta asi dalších sběračů borůvek, jeden se hned ptal na cigarety. Došli jsme do Úhornianského sedla (999 m), kde jsme překřížili horskou silnici, udávaných 50 minut jsme šli asi hodinu a čtvrt. Následoval výstup, střídavě les a paseky a osamocené stojící zelenající stromy, např. jeřáby, které neuschly. Proti nám prošla trojice s batohy natěžko. Široká cesta přešla v pěšinku, kolem všude holoseče a vývraty, ale z cesty byly popadané stromy dokonale odstraněny, nemuseli jsme je přelézat nebo podlézat. Střídala se horská louka a holoseč, chvílkami i ještě zelený smrkový les. Byl to moc hezký úsek, ale i v kráse jsme se unavili a v jednu hodinu se „doplazili“ na vrchol Skalisko (1293 m).

Na vrcholu Skaliska

Slejšvák a kroupy na chatě Volovec

Báječná horská chata

Ze Skaliska byly super výhledy z vrcholové skalnaté kupy, slunce pražilo a nad námi na nebi byly až kýčovitě pěkné fotogenní obláčky. Při jídle a odpočinku únava rychle zmizela, i Janča přestala být naštvaná, že jsme šli dlouho až sem. Od rána jsme měli skvělé výhledy, na Kras, na maďarské hory v oparu, na Kráľovu hoľu, na Stolické vrchy. Na chvíli jsme opustili hřebenovku (na které již delší dobu nebyla a neměla být voda) a za dvacet minut ve čtvrt na tři sestoupili k chatě Volovec.

Došli jsme do dnešního cíle. Už dříve jsme se dohodli, že dnes výjimečně místo ve stanu budeme spát na horské chatě. Zatím tu nikdo nebyl, jen chatár a chatárová. Pivo, kafe, Janča segedín. Před chatou tekla z kohoutku pramenila voda, která prý nikdy nevysychá a nezamrzá. Byla tady první voda od Pipitky ráno. Venku byla plastová sprcha s malinkým zásobníčkem na vodu, hadicí napojená na kohoutek. Zásobník byl nahřátý sluncem a voda mi přišla až horká. Koupali jsme se na naháče, stále jsme tu byli sami. Z ničeho nic přišel krátký, ale silný slejvák a krupobití, ze zápraží se hezky pozoroval, měli jsme dnes dost štěstí. Ráno i odpo lezla Bára po trávě, teď i všude po chatě. Po dešti došla i dvojice přátel Pražáků od Dukly, Honza s Radkem, které jsme neviděli od Bardejova. Měli navíc kamaráda Mílu, který se připojil v Košicích. Byli tu i geologové, co s námi spali dnes, ti ale pokračovali po dešti dále, a dvě dvojice Slovenek.

– „Ahoj Pavouku.“

– „Ahoj Romane.“

Kamarád z Brna s třemi kumpány vyrazili před pár dny z Košic. Roman je velký vzor dálkové pěší turistiky. Nesl si s sebou koncovku a všem nám hned zahrál na tento lidový nástroj, ideální na slovenské kopce.

Na večeři jsme měli smažená vajíčka, pojídači mrtvol párky a segedín, a pak jsme seděli a povídali si v kruhu turistů s převahou Čehúnů, milá změna po večerech samoty. Veselý večer. V chatě byla společná noclehárna pro deset osob na drátěných palandách a druhý pokoj pro šest lidí, voda tekla jen před chatou a kadibudka byla v lese. Naopak tu byla elektřina a rychlý internet. Od chaty byl krásný výhled průsekem mezi stromy: přímo na Rožňavu a Plešiveckou a Silickou planinu ve Slovenském krasu, kam jsme si kdysi s Brontosauem jezdili kopat vlastní jeskyni. Chata Volovec je jedinou typickou horskou chatou v celých obrovských Volovských vrších. Dnešní večer byla chata celkem zaplněná, další návštěvníci byli místní Slováci/Maďaři, kteří z údolí došli jen tak, na kus řeči, a taky promoklý cyklista, jež přijel taky jen na otočku. Bára spala s Jančou na úzké posteli, já nad nimi. Za celý den jsme potkali možná tři „Hrdiny“, naším směrem se nás sešlo večer více, ale nikdo nebyl dálkař od Dukly.

Úterý: Pipitka–Skalisko– chata Volovec

Na půl osmou jsme měli objednanou společnou snídani pro deset lidí, ve velkém hrnci byla pro všechny míchaná vajíčka (jiné bezmasé jídlo neměli), která jsme si hezky rozdělili. Roman před odchodem krásně zadul melodii na koncovku a společně jsme vyrazili. Šlo se po nové cestičce šikmo ve svahu, párkrát jsem s Bárou uklouzl na mokré trávě a borůvčí, naštěstí jsem ani jednou nespádl. Les

byl jen chvíli, nejvíce byly holoseče po polomech a kůrovcové kalamitě. Stále všude rostly borůvky. Vrátili jsme se na hřebenovku a červenou turistickou značku, šli jsme spolu s „Pražáky“. Na oběd jsme došli do sedla Súl'ová (910 m), kde jsme překřížili další horskou silnici. Sešlo se nás tu deset lidí, tolik turistů s bágly pokupě jsme ještě neměli. Bylo tu posezení, ale bez krytého přístřešku proti slunci a větru, a opodál zavřená chata. Posilnění jsme stoupali lesem po hřebenovce 300 m vzhůru na Smrečinu a za chůze kecali s „Pražáky“. Mezitím Roman a jeho parta upalovali kupředu. Všude kolem byly obrovské holoruby, díky nim jsme měli dobré výhledy, cesta byla celkem pohodlná. Prošli jsme kolem šipky „pramen 5 min“ a po chvíli došli k nové luxusní útulně Galová, byly tu k dispozici samoobslužné alkoholické nápoje! Spíše než útulna by bylo lepší říkat jí chata. Po deseti minutách jsme došli k soukromé zamčené chatce „pod Stromíšem“, kde byl stín, perfektní travička pro Báru a hlavně pramen, který jsme potřebovali.

Pražáci zůstali na noc zde, Romanova čtveřice odešla a my nakonec taky, že zkusíme v pozdním odpoledni dojít za nimi do údolí Hnilce. Potřebovali jsme dokoupit jídlo, na hřebenech se získat nedalo. Po přestávce jsme dlouho sestupovali, cesta se „klikatila“ ve vykáceném lese, museli jsme se koukat do mapy, zda jdeme dobře. Odbočili jsme ze široké makadamové cesty na travnatou pěšinku – velmi příjemná změna pro nohy – a absolvovali krátký, ale prudký výstup na Ostrou. Sestoupili jsme do prvního sedla a paradoxně vystoupali do druhého sedla, Kruhová, na pěknou loučku, první místo po holorubech. Opustili jsme cestu „Hrdinů“ a sestoupili kolem bývalého dolu do vsi Mlínky.

Na přehradě a ve Slovenském ráji

Ve čtvrt na sedm jsme byli na nádražičku, kousíček od něj byla velmi příjemná hospůdka, s milou obsluhou. Romanova čtveřice tu už seděla a popíjela domácího „radlera“. Taky jsem si ho dal. Slovenka ubytovaná na rekreaci nám nabídla odvoz do místa, kam jsme mířili, my jsme odmítli. Otevřený obchod jsme dnes nestihli, neva, nakoupíme zítra. Všichni společně jsme pokračovali podél trati a za tmy došli k přehradě Palcmanská Maša a do turistické vsi Dedinky na jejím břehu. V rádobý luxusní Reštaurácii Pelle jsme si většinou dali halušky. Ajaj! Obsluha byla nepříjemná, jídlo studené, na vratech měli nápis necitlivý pro hosty a internet nefungoval. Sem už tedy nikdy ne. Tábořit jsme šli na konec osady, na konec fotbalového hřiště, byla tu tma a klid. Bára hned usnula.

Středa: Chata Volovec – sedlo Súľová – Dedinky

Ráno bylo mokro a my ve stínu. Posilnění snídaňovou kaší jsme se po deváté hodině přesunuli do hospody-obchodu, dokoupili si jídlo a dali ranní sváču. „Vyvalili“ jsme se na pláž pod tábořištěm, u kterého jsme včera večeřeli. Voda v přehradě byla dobrá, teplá, ač jde o jednu z nejstudenějších přehrad na Slovensku. Rákosí rostlo všude jinde v okolí, kromě této pláže. Langoš. Loučení: čtveřice mířila do blízké Dobšinské jeskyně a dále do Stolických vrchů a do Slovenského krasu, my na západ, stále po „Hrdinů“.

Krátká návštěva Slovenského ráje

Vystoupali jsme do sedla Dobšinský Kopec, čímž jsme se vrátili na hlavní stezku „Hrdinů“. K jihu byly výhledy do údolí řeky Slané. Opustili jsme Volovské vrchy a pokračovali jihozápadním cípem Slovenského ráje, krajina se mírně změnila, byli jsme na vápencovém podloží. Další hodinu jsme šli po loukách a lesem k chatce a prameni Gápeľ. Byla tady zamčená fungl nová chata, dětské hřiště a požární nádrž napájená vydatným pramenem. Pod velkým přístřeškem u chaty seděli a obědvali naši známí „Pražáci“, Honza, Radek a Míla, jež jsme včera opustili. Taky jsme se najedli, pokecali a společně pokračovali. Skoro z ničeho začalo pršet a my běželi asi sto metrů zpátky k maringotce s přístřeškem, která tam jakoby náhodou zrovna stála. Tam jsme krátký deštík v družném hovoru přechkali.

Dále se střídala cesta i pěšinky, les i občas louky, stoupali jsme i klesali. Občas byly omezené výhledy do blízkého okolí. Pod odbočkou na Strmou prť jsme využili pěkný nový přístřešek. Po půl kilometru jsme hledali a našli ve svahu na louce pomalu tekoucí pramen. Doufali jsme, že nebyl moc fekální. Za čtvrt hodiny jsme došli na lokalitu Čuntava, kde pět minut od cesty byl další, tentokrát vydatný a zjevně bezpečný pramen a u něj přístřešek s posezením. Vyměnili jsme pracně a pomalu nabrané vody. Utábořili jsme se tu, hned jsme prali. Společně jsme večer seděli a kecali. Stan jsme měli hned vedle ve vysoké trávě.

Čtvrtek: Dedinky – Dobšinský Kopec – Čuntava

Již v půl sedmé na nás krásně svítilo sluníčko. Skvělé ráno, vše bylo mokré od rosy. Skoro jsme se stihli nasnídat, než se Bára vzbudila. Kluci „Pražští“, kteří spali pod vypnutou plachtou, taky právě vstávali. My jsme měli kaši, Bára kaši, kluci jen čaj. U pramene bylo krásné místo na ranní mytí i další praní plen. Byl tu i výhled na hřeben Stolických vrchů. Všichni dokupy jsme pokračovali, šlo se kolem sedýlka pod Čuntavou (loni na Velikonoce jsme tu nocovali s kamarády) a dolů po široké cestě do sedla Besník, které dělí Slovenský kras a Nízke Tatry. Kráľova hoľa s vysílačem na vrchu se tyčila přímo nad námi. Jak jsme dobře věděli, dál se muselo jít asi dva kilometry po hlavní silnici až do Telgártu. Před desátou jsme došli do jeho centra a chtěli jsme si sednout do restaurace, otevírala ale až v jedenáct. Bar s občůdkem v centru byl taky dobrou náhradou.

Ač je Telgárt zimní i letní turistické letovisko, se spoustou penzionů (letos v létě prý všechny obsazené), tak působil dost zanedbaně. Např. po centru obce, kde jezdili nákladňáky, musely chodit ba-bičky po silnici, chodníků tu bylo jen málo.

Konečně ve vysokých horách

Ač se schylovalo k dešti, tak jsme se po delším rozhodování s Jančou domluvili, že by bylo škoda ukončit putování a že zkusíme pokračovat do Nízkých Tater po cestě „Hrdinů“ směr západ, vylezeme na Královou hoľu, do opravdových vysokých hor, a ještě kousek dále po bezlesém hřebeni. Ve větším obchodě naproti jsme dokoupili trochu jídla, v baru vyprali pleny, kafe i pivo bylo dopito, sladké pečivo snědno. „Pražáci“ si zašli na oběd a že vyrazí později, my se vydali na výstup hned (v půl dvanácté). Bylo dusno, trochu mrholilo.

Janča byla velmi namotivovaná, že v kopci rozhodla, že ani nebudeme dělat obědovou pauzu někde ve stoupání. Dvě a čtvrt hodiny jsme bez zastavení stoupali 1050 výškových metrů lesem, holi-nami, v průseku pod dráty a kosodřevinou. Minuli jsme pramen potoka Zubrovica, nevypadal moc vhodně na nabírání vody a pití. Po alpínském trávníku (odborný pojem ekologů) jsme ve tři čtvrtě na dvě došli na vrchol Kráľovi holi (1946 m), bylo zataženo, byli jsme v mracích, nebylo nikam vidět. Poprvé na Slovensku bylo relativně chladno. Cestou jsme nezmokli, ač jsme dle předpovědi měli, jen nám chvíli trochu mrholilo: první naplánovanou část, vyjít nahoru, jsme společně zvládli, hurá! Bára se s námi dostala zatím nejvýše v jejím životě.

Dali jsme si zaslouženou pauzu, seděli jsme v krytém uzavřeném zápraží budovy vysílače. Při výstupu jsme potkali dost lidí jdoucích směrem dolů i pár nahoru, tady na vrcholu jich bylo ještě více: pěší, cyklisté a auta s paraglidisty. Když jsme ve tři hodiny s Bárou v nosítku odcházeli, akorát došel Míla od „Pražáků“. Výhledy se trochu zlepšily: rozpoznali jsme obrys Vysokých Tater, viděli Stolické vrchy, Muránskou planinu, Slovenské rudohoří a naše pokračování hřebenovky směrem na západ.

Další hodinu a půl jsme šli po pěšině po trávnících, krajina trochu připomínala Krkonoše, např. Kotelní jámy. Milujeme takovéto hory, krása nesmírná a vůbec nám nevadilo, že bylo zcela zataženo. Poprvé od Dukly jsme se dostali do pravého horského bezlesí. Super. Byli jsme rádi, že jsme se sem odvážili. Byl jsem tu počtvrté, dvakrát v zimě a dvakrát mimo období sněhu. Hřebenovka přešla několik kopců, v kamenných mořích jsem s Bárou musel dávat velký pozor, a už jsme sestupovali (nutnost jít opatrně) kosodřevinou do menšího sedla, odkud jsme po půlhodině po hřebenu ve tři čtvrtě na šest došli ke známé útulně Andrejcová.

Ač jde o útulnu, má přes léto obsluhu, která mj. prodává jídlo a nápoje. Uvnitř chatky bylo plno, v sezóně prý bylo třeba dělat rezervaci několik dní dopředu, na menší loučce stálo asi 20 stanů a kolem spousta lidí. Byla to velká změna po 14 dnech chůze po relativně pustých horách a nocování většinou v osamocení. Pod chatkou byl vydatný pramen: praní a mytí (fronta). Za hodinu došli i kluci pražští, hned si s Bárou hráli a ta s nimi. Po večeři jsem si dal pivo, třináctku z pivovaru Huncút, první pivo na Slovensku, které mělo nějakou chuť a které mně velmi chutnalo.

Báře jsem zahrál pár písni na místní kytaru, ta mě „doprovodila“ na chrasútka. Ač jsme byli na svahu, tak se tu pěkně prolezla. Večer jsme kecali s kluky, u ohně se zpívalo a hlasitě mluvilo. Dnes cestou byly všude borůvky, s Bárou na břicho se mi špatně sbíraly. Bára je měla k večeři, ve vařené podobě šlo o její premiéru. Zítra by mělo pršet a být bouřky, tak asi raději sestoupíme z hlavního hřebene. Vymysleli jsme, že se stočíme k severu, kde jsou nižší bezlesé kopečky a kde jsme ještě nebyli. Usínali jsme za rachotu: nejprve za zpěvu a pak jen za hlasitých hovorů těch, co nechtěli jít spinkat.

Už skoro v mracích na Kralově holi

Na hřebenu pod Kralovou holí

Kolik jsme potkali dnes dálkařů, „Hrdinů“, těžko říci, do Nízkých Tater chodí turisté v drtivé většině jen sem. Ráno jsme nikoho natěžko nepotkali. Dnes jsme zdolali převýšení vzhůru přes 1300 m.

Pátek: Čuntava–Telgárt – Kráľova hoľa – Andrejcová

Po páte ráno bylo zcela zataženo, žádný východ slunce, žádný pohled od stanu na osvětlené Vysoké Tatry, na který jsme se těšili. Turisté od brzkého rána „poskakovali“ kolem chaty. Honza s Radkem a Mílou vyrazili dále na západ po cestě „Hrdinů“ a tak jsme se s nimi museli po patnácti dnech potkávání se rozloučit. Ve tři čtvrtě na osm jsme nasnídaní a sbalení mířili k severně položeným kopečkům a do údolí na autobus. Po deseti minutách chůze po hřebeni k západu, kolem bači s ovce, jsme zahnuli k severu a sestoupili po široké cestě lesem po modré značce na rozcestí Budnárka. Po žluté jsme vystoupali na vedlejší hřeben a pokračovali stále po staré vozové lesní cestě.

– „Ouha, kde mám šátek?“ Byl pryč. Jana se pro něj vydala zpět až na místo, kde jsme se naposled zastavili, vrátila se však bez něj. Při podrobném hledání jsem ho našel uvnitř batohu a ne na něm, kde jsem ho hledal. – „Pardon, Jančo!“

Přišli jsme na hole, aneb bezlesý hřeben, nejvyšší byla Panská hoľa (1430 m), ležící stejně vysoko jako útulna Andrejcová. Z luk byl krásný výhled na celý bezlesý hřeben Kráľovohoľských Tater za námi. Minula nás čtyřkolka a stádo krav s dvěma bači, Janča se dost vylekala, když se zvířata přibližovala k nám až moc blízko. Stále jsme šli pohodlně po loukách, mírný sestup se změnil na prudší, a po modré značce jsme klesli do Liptovské Tepličky. Těsně před vsí byl lyžařský areálek a pro nás skvěle upravený vydatný pramen, kamenné korýtko s vodou a vkusné jezírko. Vypral jsem si a Bára se cákala ve vodě, krásně se zmáchala. Místo bylo jedním z nejpříjemnějších závěrů všech našich putování na horách. Naposled jsem „horsky“ Báru usadil do nosítka a čerstvě umyti jsme došli do centra úpravny obce. Stihli jsme se rychle napít v krčmě a před jednou hodinou nasedli na bus do Popradu. Po patnácti dnech jsme ukončili naše pěší putování.

V Popradu bylo čerstvě po bouřce, na vlakovém nádrží nebyl internet, jen na ošklivém autobusáku (potřebovali jsme si zakoupit lístky). Zašli jsme si na zákusky a kafe do nóbl cukrárny na hlavním náměstí v centru a o půl čtvrté odjeli pomalým rychlíkem do Bľavy, kde hned navazoval přímý vlak do Brna. Pro Báru cestování vlakem byla velká změna, po tolika dnech pobytu venku najednou byla několik hodin zavřená uvnitř, bez možností pohybu, ale zvládla to dobře. O půl jedenácté večer jsme dojeli k nám domů a super akce definitivně skončila.

Sobota: 15. 7. Andrejcová–Panská hoľa – Liptovská Teplička /pěšky/ – Poprad–Brno /bus, vlak/

Na východě Slovenska se nám moc líbilo. Celkem jsme během patnácti dní souvislého pochodu (nepřerušeno ani busem, vlakem, lodí či autem) ušli asi 330 km a k tomu asi 10 km po městech první den, tedy dohromady asi 340 km pěšky; vystoupali jsme přes 8 500 metrů. Skoro pořád jsme spali ve stanu, jednou v útulně a jednou v placené chatě. Prošli jsme východní část dálkové turistické trasy Cesta hrdinů SNP, z Dukly přes Bardějov, Košice, Volovské vrchy do Nízkých Tater, kromě malinkých odboček a zacházek jsme šli pořád po červené turistické značce, což bylo celkem příjemné.

Praktické informace a vybavení

Hory na východě

Většinu trasy, kromě jednoho odpoledne v Nízkých Tatrách a cyklistů kolem Košic, jsme chodili po liduprázdných horách. Na celé části „Hrdinů“ od Dukly do Nízkých Tater skoro nikdo nebyl, ač bylo léto, vrcholná sezóna, hezké počasí a korona. Velký rozdíl oproti Nízkým Tatrám či třeba populární dálkové cestě přes Beskydy v Polsku, kde letos prý byly davy. Každý den jsme potkali od žádného po maximálně pět turistů s batohem „natěžko“.

Volovské vrchy mě nadchly, netušil jsem, jak dlouhým pohořím jsou, že se v nich dá toulat celý týden. Začínají přímo v Košicích, což bylo také překvapení. Dnes jsou hodně odlesněné, což se za několik let snad změní. Na Čergov se musíme znovu vrátit, jediný mlžný den jsme zažili zrovna tady. Ač jsme neměli výhledy do dáli, mohli jsme ho během krátké návštěvy o to více vnímat „zevnitř“, vychutnávat si detaily pěkných horských lesů. V okolí polské hranice jsou i na české poměry menší kopečky, byl to ale dobrý úvodní trénink na další dny. O existenci pohoří Busov nebo Čierna hora jsme neměli tušení. O Busově jsem se dozvěděl, až když už jsme ho zase opustili. Obě pohoří byly hezky zalesněny bukem a obě dosahují výšku lehce přes tisíc metrů. Busov patří do Nízkých Beskyd, Čierna hora je částí Slovenského rudohoří. Opravdové hory pro nás jsou ty, co jsou až nad hranicí lesa, což byla závěrečná tečka ve východní části Nízkých Tater, v okolí Kráľovi holi.

Během putování po cestě „Hrdinů“ jsme nikde neviděli žádné upoutávky na obchod, hospodu či ubytování! Informační tabuli o dálkové trase jsme potkali jen jedinou, u Košic.

Putování s kojencem

Na rozdíl od ostatních turistů jsem celou dobu nesl Báru v nosítku na břichu. Na zádech jsem měl batoh s věcmi, druhý a o něco těžší batoh nesla Janča. Bára měla na konci akce deset měsíců.

Před odjezdem jsem hledal nějaké informace, jak kdo putoval s miminkem a stanem po horách, ale překvapivě jsem nic nenašel. Ani jsme nikdy nikoho podobného nikde nepotkali a o nikom takovém neslyšeli. Těšilo nás, že Báře pobyt venku prospíval a naučila se nové činnosti, ke kterým se doma nedostala (lezení do prudkých svahů a dolů, jemná i hrubá motorika). I my jsme se naučili spoustu nových věcí a poznali jsme naše dítě, jak se chová v jiném prostředí, mezi cizími lidmi.

Na východ Slovenska jsme jeli vlakem, z ohleduplnosti k sobě a k ostatním jsme měli lůžka a celé kupé jen pro sebe.

Lidé na nás na horách byli hodní, pravidelně se ptali, zda něco nepotřebujeme. Asi jen menší skupina vůbec nechápala, co jsme na horách s Bárou pohledávali. Mnozí ani dítě na břicho nezaregistrovali.

Jak jsme již otestovali na Malé Fatře, užitečný byl velký deštník proti slunci, dítě v nosítku na břichu dobře chránil, navíc jsme mu ještě obličej mazali krémem. Často jsem však deštník musel zavírat, když jsme prostupovali mezi keři a hustými stromy, podobně byl k ničemu ve větším větru. Proti dešti jsme měl ještě bundu a taky jsem měl pončo přes sebe i Báru, které jsem ale nepoužil.

Kdybychom zažili několikadenní déšť, asi bychom utekli – někam na pár dní pod střechu – či odjeli domů.

U plen jsme se řídili snadným pravidlem: „pereme všude, kde se dá“. Nebyla voda, kterou bychom nepoužili: od malých pramínků, potůčků, přes malá i velká umývadla v hospodách a na chatách, až po kád' pod okapem, přehradu i velkou řeku. Skoro všechno praní bylo ve studené vodě. Zvládli jsme i to, že první týden jsme u vody nenocovali a prali jsme jen někde přes den. Nekvalitní praní dohnalo slunce, které pleny nádherně vybělilo a hygienizovalo.

Vaření a denní činnosti

Několik dní se nám nepodařilo koupit žádný příkrm s mrkví, výborný pokrm pro zajištění tužší stolice. S Jančou jsme si operativně „vynalezli“ horskou verzi, když nebylo struhadlo ani možnost dlouhého vaření: v troše vody se chvilku povařila čerstvá mrkev, kterou jsme nožem naškrabali do ešusu, nechala se dojít ve spacáku a doplnila rýžovou kaší.

Náš denní režim s dítětem byl ráno hodina a půl až dvě hodiny balení (minimálně o 45 minut déle, než když jsme chodili sami), pak hodina a půl až dvě hodiny chůze, přestávka asi hodina hodina a další pochod. Přes den jsme udělali většinou tři delší zastavení. Večer jsme dvě hodiny tábořili, vařili, popř. prali, Bára si „pracovala“. Za den jsme byli schopni jít nejvýše 6 až 7 hodin, zbytek byly zastávky. Při chůzi Bára většinou do půl hodiny usnula a spala hodinu až hodinu a půl. Když se vzbudila, tak koukala kolem sebe a nikdy nekřičela. Ráno a dopoledne v nosítku většinou rychle usnula a spala, odpoledne usínání trvalo déle a při pochodu dlouho do večera už se výrazně ozývala, že toho má dost. Za zmíněné přestávky jsme jí museli převléct do suchého, dostala svačinu/oběd/večeři. Prolezla se a prozkoumala okolí, dostala čistou plenu, my případně prali a před odchodem dostala předchozí propocené cestovní oblečení. My jsme za přestávky přiměřeně odpočívali, hlavně ramena dostávala zabrat.

Z vybavení měla Bára malou hliníkovou alumatku, malou deku, mazání, léky, příkrmy, kaše, malou knížku a kousátko. Díky kojení jsme byli ušetřeni táhnout vybavení na přípravu umělého mléka, příkrmy jsme dávali zatím jen dvakrát až třikrát denně. Neměli jsme termosku, ani kojeneckou láhev, ani hrníček či misku. Vzali jsme jen malinkou plastovou nádobku s víčkem na přípravu a uchování kaší a malou petku s pítkem na vodu. Bára měla dost oblečení na převlečení, cestovní přebalovací podložku a dvacet látkových čtvercových plen. Spacák měla spolu s námi – spali jsme všichni pod dvěma spojenými péřovými spacáky, ačkoliv skoro každou noc bylo teplo.

My s Jančou jsme měli vybavení lehké a co nejméně věcí to šlo, např. jsem si nevzal podvlíkačky, kulich, ani rukavice, které jinak na hory vždy vozím. Nejtěžší byl dvoukilový stan, jelikož do našeho minimalistického stanu bychom se ve třech už nevešli. Pro příště musíme najít nějaké lehčí řešení. Janča nesla výrazně těžší batoh než já, a přesto mě ramena, na kterých spočívalo nosítko i batoh, po dlouhém pochodu bolela. Ideální váha batohu by byla, kdybych ho unesl na malíčku jedné ruky.

Informace o Báře v nosítku a o nás se šířily – někam jsme došli a už o nás věděli, alespoň první dny. Naučili jsme se vystačit jen za pomoci map v mobilu, ač jsme s sebou neměli nic na „doplňení“ baterky.

Všechno bylo báječné a všechno pěkně vyšlo: lidé, krajina, počasí, i dostupná voda (na pití a praní). Bára vypadala, že byla šťastná všude.

